

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Jurgis Brėdikis: gauni duodamas

Pasaulyje žinomas gydytojas ir mokslininkas akademikas Jurgis Brėdikis, sukūręs moderniąją kardiologiją, atlikęs tūkstančius operacijų ir išgelbėjęs daugybę gyvybių, šiandien apie mediciną kalba kitaip. Kiaurai širdį perpratęs mokslininkas teigia: to maža. Norint žmogų išgydyti, reikia jį suprasti kaip visatos dalelę, o kiekvienam mūsų suvokti, kad gyvenime nėra nieko atsitiktinio. Sako, duodamas gauni pats, o negatyvios mintys, tuo labiau kenkimas, grįžta bumerangu. Tai ne proginiai žodžiai. Mokslininkas vadovaujasi ne spėlionėmis, o įrodytomis pasaulio mokslo korifėjų tiesomis. Anot J.Brėdikio, turime žinoti, kad norint gyvenime palikti pėdsaką reikia gyventi vadovaujantis Vydūno pasakymu: „Žmogus spindi, kai yra žmogiškai prakilnus.“

R Dalia BYČIENĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Atsakymus į daugelį žmonių rūpimų klausimų apie gyvybę, tikėjimą, jausmus mokslininkas sudėjo į neįtikėtino populiarumo sulaukusią šeštąją savo knygą „Kitokiu žvilgsniu“. Paprastais ir neišpūstais žodžiais su akademiku ir rašytoju J.Brėdikiu kalbėjome ir apie kiekvieno mūsų pradžių pradžią - gimtinę.

- Pastaroji jūsų knyga nepanaši į anksčiau parašytas pirmiausia tuo, kad, remdamasis mokslo įrodytais teiginiais, neriariate į kitą pasaulį, kurį daugelis laiko mistika. Štai teigiate, kad dabartinės medicinos didžiausias trūkumas tas, jog žmogus suprantamas kaip fizinė būtybė, o ne kaip energetinė visatos dalis, kad kai kurias ligas galima išgydyti tikėjimu, vizualizavimu, malda, meditacijomis. Kas pakeitė jūsų požiūrį? - klausėme akademiko Jurgio BRĖDIKIO.

- Tai ne mano požiūris, tai faktai. Ieškojau atsakymo. Radau jį ne šiuolaikinėje medicinoje, o tradicinėje Rytų. Dar viena labai svarbi priežastis - kad dabartinėje medicinoje vyrą ne holistinis, o materialus ligonio supratimas. Dabartinis gydymas dažnai lokalus, simptominis. Rytų šalių medicina, priešingai, yra holistinė - apima žmogų kaip proto, kūno, sielos ir dvasios visumą. Į kai kuriuos reiškinius, mažiau suprantamus, norėjau pažvelgti moksliniu žvilgsniu. Nuolatinis domėjimasis naujovėmis, mokslo atradimais mane ir paskatino pasisakyti savo pamąstymais. Jeigu kas nepaaiškinama, gal tai Dievo patentai, bet mokslas dėl kvantinės fizikos, kitų technologijų sugeba paaiškinti. Žmogų supa energiniai laukai (biolaukas, aura), kurie yra tarsi matrica fiziniam kūnui ir nulemia jo vystymąsi bei funkcionavimą. Minėtais būdais galima paveikti tuos laukus teigiamai ir taip paveikti fizinį kūną. Tai žinoma nuo giliausios senovės, tačiau dabar tik mokslininkai įrodė. Be energinio gydymo šiuolaikinė medicina nebus pakankamai holistinė, t.y. jos poveikiai neapims viso žmogaus, kurį, be fizinio kūno lygmens, sudaro ir emocinis-mentalinis lygmuo bei dvasia-siela...

- Jūsų mokiniai jus vadina ne tik kardiologijos patriarchy, bet ir mokslininku, gebančiu žvelgti keliolika metų į priekį. Kokią matote širdies chirurgijos ateitį? Galbūt ateis diena, kai širdį bus galima gydyti ne tik be vaistų, bet ir be chirurgo skalpelio?

- Iš tikrųjų, jau ir dabar iš širdies chirurgų intervenciniai kardiologai atėmė širdies ritmo sutrikimų operacijas - tai atliekama neatveriant krūtinės ląstos. Panašiai yra su kai kuria kita širdies patologija, sakysime, vietoj širdies arterijų šuntavimo atliekant stentavimą. Net širdies dirbtiniai vožtuvai implantuojami per periferinę kraujagyslę. Tačiau lieka nemažai patologijos, kur širdies tiesioginė chirurgija nepakeičiama.

- Leidžiate suprasti, kad žmogus sveikas tada, kai yra laimingas. Žiūrint į niūrius lietuvių veidus, sakytum, laimingų yra tik saujelė...

tai yra? Tai yra mūsų kraštui pritrūskanti būseną. Tai nereiškia, kad mes mažiau mylime ir mažiau širdies turime.

- Tikima ir tebetikima, kad kiekvienas, ateidamas į šį pasaulį, atsineša savo protėvių DNR kodą - sveikatą, gabumus, silpnybes, net likimą. Kaip tai paaiškinti?

- Daug ką nulemia ne perimti genai, o vadinamoji epogenetika - tai, kas yra aukščiau genų. Mūsų ląstelių DNR įtaką daro daugybė veiksnių. Tiek neigiami (užteršta aplinka, nesveikas maistas, žalingi įpročiai), tiek teigiami (geros emocijos, pozityvus mąstymas, švari aplinka).

Kazimiero Linkėvičiaus nuotr.

to, minčių ir emocijų veikiamas stingstantis vanduo suformuoja atitinkamai „gražius“ ir „tvarkingus“ arba „negrąžius“ ir „chaotiškus“ kristalus. Emotas teigė, kad toks poveikis vandeniui gali būti pasiektas ir muzika, maldomis ar net prie vandens indo pridėjus užrašytą „gražų“ arba „bjaurų“ tekstą. Paveikti optimistinėmis emocijomis galima ne tik vandenį. Geriems žodžiams paveikūs ir žmonės. Mano manymu, lietuviai turi labai daug gerų bruožų. Vienas jų yra darbštumas. Yra tingių tautų, ypač pietiečiai. Gamta jiems daug ką davė, bet ir daug ką atėmė. Lietuviai pasižymi darbštumu, atkaklumu, tikslo siekimu.

- Kitaip nei, tarkim, indai, kurie visuose pasaulio kampeliuose turi tvirtas diasporas, lietuviai svetimose aplinkose labai greitai ištirpsta, asimiliuojasi. Kodėl mums taip sunkiai sekasi saugoti savo tautinę tapatybę? Ar noras prisitaikyti, tapti panašioms į kitus negresia mūsų valstybingumui?

- Svetimoms įtakoms lietuviai pasiduoda ir Lietuvoje, ne tik svetur. Ryškus dabar mūsųose „suanglėjimas“. Man atrodo, kad taip darydami, norėdami pasirodyti iškilnesni, mes patys save ir savo kalbą nužeminame. Net per valstybinį Lietuvos ir radijo televizijos kanalą, transliuojant koncertus, programas, muzikinis kūrinys pristatomas angliškai, nesivarginant jo išversti į lietuvių kalbą. Žinoma, nesame tokie kaip kinai, korėjiečiai, italai ar kiti, kurie, gyvendami svetur, išlaiko ne tik savo kalbą, bet ir tikėjimą, papročius. Atsiradę globaliniai ryšiai, internetas, mobilieji telefonai, skaičiai iš esmės pakeičia bendravimo ryšius, ypač informacinius, su Lietuva, su čia likusiais draugais ir artimaisiais. Nesakau, kad tai yra blogai. Svarbu, kad lietuviai, kad ir kur jie būtų, turėtų gerą vardą ir išsaugotų ryšius su gimtine.

- Teigiate, kad kiekviena žmogaus ląstelė turi informaciją apie visą kūną. Žvelgiant globaliai, kiekvieną bendruomenę priklausančių žmonių galima vadinti ląstele, slepiančia informaciją apie savo bendruomenę, tautą. Kas nutiks, jeigu pakeisti svetur atvažiavusių lietuvių sugužės svetimi su svetimais papročiais, ar tai gresia lietuvių tautai?

- Pavojus lietuvių tautai, be abejonės, didelis. Lietuvių tautai jis grėsė ne kartą, bet ji stebėtinai atsilaikė po visų priespaudų ir okupacijų. Dabar Lietuva, sakyčiau, yra labai lietuviška, nors ir 20 procentų gyventojų yra ne Lietuvos piliečiai. Kita vertus, tai daug ką primena. Turime nuolat ugdyti, stiprinti patriotizmą ir lietuvių pasididžiavimą savo valstybe.

- Būdamas žinomas širdies chirurgas, sovietmečiu esate dalyvavęs daugelyje mokslinių konferencijų visame pasaulyje. Ar jūsų kolegos užsienyje žinodavo, kad esate lietuvis?

- Taip, tekdavo ir dažnai ten būdavo pristatomas kaip mokslininkas iš Sovietų Sąjungos. Visada prašydavau, kad prie mano pavardės būtų užrašyta „Kaunas“, o jei pavykdavo - „Lietuva“. Susipažinus su kolegomis man būdavo garbė ir pasididžiavimas pabrėžti, kad esu iš Lietuvos. Nors daugelis net nežinodavo, kur ta Lietuva yra. Žemėlapyje Lietuvos nebuvo, ji buvo uždažyta viena spalva nuo pat Baltijos iki Ramiojo vandenyno. Į susitikimus visada veždavau lietuviškų suvenyrų, dovanodavau, pasakodavau apie Lietuvą.

▶ Svetimoms įtakoms lietuviai pasiduoda ir Lietuvoje, ne tik svetur. Ryškus dabar mūsųose „suanglėjimas“

- Galbūt ir tautos, ne tik žmonės turi savo kodą? Kaip jį valdyti, nuo ko priklauso pasaulio ir tautų likimas?

- Nežinau, gal ir yra kažkokie kodai. Garsus psichologas Karlas Jungas kalbėjo apie žmonijos kolektyvinę sąmonę, kurioje įrašyta visa, kas žmonių sukaupta per amžius. Manoma, kad kiekvienas turime ryšį su sąmonė ir mums net nežinant ji daro vienokią ar kitokią įtaką. Japonų mokslininkas Emotas Masaru išgarsėjo teiginiais, esą žmogaus mintys ir emocijos veikia vandenį prieš jam užšąlant. Pasak Emo-

- Indijoje girdėjau posakį: jei tu esi sveikas, bet nesijauti laimingas, vadinasi, tu esi nesveikas. Tenai sakoma, kad visos ligos pareina nuo galvos. Besivystanti psichosomatinė medicina, psichoimunologiniai tyrimai rodo streso ir neigiamų emocijų įtaką ligų, aišku, ne visų, formavimuisi. Pagalvojus, *prie ko galva*, jei lūžo kaulas... Bet yra labai *prie ko*. Tikėjimas, viltis, gera nuotaika padeda greičiau išgyti negu verkiant ir gailint savęs.

Kas pasakė, kad lietuviai liūdni ir paniurėliai? Mes patys ant savęs nuolat pilame, sakydami, kad svetur žmonės malonesni ir linksmesni. Ir šypsosi žmonės Lietuvoje, ir džiaugiasi vienas kitu, ir nori padėti. Sakydami, kad esame tokie ar kitokie, patys save neigiamai nuteikiame. Mes nesame pietiečiai, kurie yra kito temperamento ir linkę daugiau bendrauti, o mūsų santūrumas ir netgi dar didesnis skandinavų šalių yra natūralus. Imkime mūsų emocijas gedint. Kitose šalyse rėkia, šaukia, krinta ant žemės, o mūsų šalyje žmonės netektį priima natūraliai. Tai kas

Kodėl mums svarbūs burtai, ateities spėjimas?

Besibaigiant metams madinga skelbti horoskopus. Šiemet kaip niekad anksčiau suaktyvėję kortomis visus gyvenimo, net mirties atvejus paaikinti „gebantys“ burtininkai. Bet lietuvius nuo senų senų laikų lydi tikėjimas burtais. Aišku, ir kalėdiniais. Kodėl?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DĖJIMO apskritojo stalo diskutavo senojo baltų tikėjimo vaidilė Eglė PLIOPLIENĖ, dailininkė Ramunė VĖLIUVIENĖ, Lietuvos etninės kultūros draugijos pirmininkė, šių metų Jono Basanavičiaus premijos laureatė Dalia URBANAVIČIENĖ ir sociologas, publicistas, prozininkas, habilituotas socialinių mokslų daktaras, akademikas emeritas Romualdas GRIGAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Ką reiškia mūsų burtai per Kalėdas?

E.PLIOPLIENĖ: Pirmiausia mūsų Zodiako ženklai, kuriais vadovaujamės, nebūtų tokie populiarius, jeigu žmogus nuo senų senovės nebūtų pagal tai, kas yra gamtoje, spėjęs ir savo lemties, savo likimo. Nes viskas, kas vyksta gamtoje, sudėlioja derlių, mūsų darbus, visus veiksmus. Manychiau, kad Zodiakas kaip tik ir yra toks rudimentas, ar kaip jį pavadinti, kad žmonės anksčiau daug labiau vadovavosi gamta nei dabar. Galbūt esantieji mieste gamta nesivadovauja, todėl labiau pasitiki Zodiako ženklais.

Mūsų žemėje visa, kas vyksta gamtoje, priklauso ne tik nuo saulės, mėnulio. Priklauso ir nuo žvaigždžių padėties. Mūsų senoliai tai puikiausiai žinojo. Dėl to Kalėdos tokia didelė šventė. Nes tai yra saulėgrįža. Todėl, kad dabar jau saulėlė juda tuo savo ilguoju ratu, žemdirbiui tai ypatinga proga vėlgi pasižiūrėti, kas bus, kaip bus, ką sės, kada sės. Dabar, kai nėra sniego, nepasipildys šuliniai vandniu, greičiausiai pas sausa. Vadinasi, griukus auginti geriau nei tas kultūras, kurios reikalauja daugiau drėgmės. Manychiau, kad tie Kūčių, kalėdiniai spėjimai orientuoti būtent į tai.

Žinoma, orientuoti ir į savo asmeninius reikalus. Kokį aš ten šiaudelį ištrauksiu iš to šieno po staltiese. Vėlgi galiu spėti, kokia bus mano sveikatėlė. Visi šie dalykai, be abejo, buvo svarbūs žmogui. Svarbūs žmogui ir burtai. Jeigu mes nežinosime, ką mes darome, ką mes sėjame, ką valgome, tiesiog būsime žiopliai.

R.VĖLIUVIENĖ: Burtai, pranašystės, astrologija klesti dažniausiai tam tikrais momentais. Labiausiai pranašai klestėdavo amžiaus pradžioje. Prasidea naujas amžius. Net imperatoriai ir karaliai pakliūdavo į astrologų, pranašų pinkles.

Mes tikime baltų priimta cikliška laiko idėja, kad viskas sukasi ratu, kad metai pasibaigia, gamta miršta ir vėl turi būti pasaulio tvarka padaryta iš naujo. O gimstant naujims metams planuojama arba buriamas kitų metų derlius, asmeninis gyvenimas.

Žinoma, man labiausiai nuo vaikystės įstrigę tie Kūčių būrimai, nes dalyvaudavo daugiausia jauniems. Nes vyresni žmonės, brandžios asmenybės jau likimu per daug nepasitiki. Yra patarlės „kaip pasiklosi, taip išmiegosi“, „kiekvienas savo likimo kalvis“. Man labai patraukli patarlė „nesulaikysi upės bėgimo, nesužinosi savo likimo“. Bet jaunimas, kuris dar neturi konkrečios gyvenimo perspektyvos, nežino, kuo nori būti, kaip susiklostys meilės reikalai ir pan., labiausiai ir buria.

Man buvo įdomu, kad burtus, tokius kaip kūčiukų griebimas ir ranką ir skaičiavimas - pora ne pora, - mesti batus per galvą į durų pusę - ar atsisuka kulnu, ar pirštuokais, - t.y. ar išėsi iš namų, ar ne, išėjus į lauką klausyti, kur šunys loja, t.y. iš kurios pusės piršliai gali atvažiuoti, šiais laikais mažai kas kartoja.

G.JAKAVONIS: Ir lėkštutė ant stalo.

D.URBANAVIČIENĖ: Ir lėkštutė, jeigu kas nors ne taip seniai mirė. Man vienas gražiausių tokių papročių per Kūčias, daugiausia Aukštaitijoje, bet ir kituose regionuose, yra, kai tėvas, pats vyriausias asmuo šeimoje, su kraitle pagindinių apeiginių Kūčių patiekalų eidavo aplink namą ir kiekvieną kartą apėjęs ratu belsdavo į duris, iš vidaus klausdavo, kas čina. Jis atsakydavo „tėvas“. Antrą kartą, paskui trečią, galų gale jį leidžia. Kaip pasakose - kažkas prarėjo saulę, gali ateiti pasaulio pabaiga ir ji vėl sugrįžta. Vėl viskas iš pradžių, visas tas ratas įsisuka iš naujo. Tai stebuklingas metas. Ir tikėjimas, kad vanduo virsta vynu, kad gyvuliai naktį prakalbsta ir galima juos išgirsti.

Labai įdomus mūsų kaimynų baltarusių ritualas: prasidėdavo vidurnaktį, jaunimas tikėdavo, kai juos suporuodavo. Nesakyčiau, kad tai žaidimas, tai ištisas ritualas, jie

„sumūryti“ namai, po kurių langus ir atviras duris matomas verdantis gyvenimas, iki smulkmenų atskleista italų butis. Žmonės - meistras jų figūrėlių įkurdino apie šimtą - valgo, geria arbatą, šnekučiuojasi, žaidžia, miega, dainuoja. Čia pat šmirinėja gausybė naminių gyvulių. Kai kurios skulptūrėlės net juda - mėsininkas kuoja kumpį, picos kepėjas kruta prie degančios krosnies, motina sūpuoja kūdikį, kalvis kilnoja kūjį, - vyksta gyvenimas ir atrodo, jog mažai kas nutuotkia, kad tvartelyje jau gimė Jėzus.

Bažnyčios klebonas R.Zdanys pasakoja už šią dovaną esąs dėkingas italui kunigui Frančesku Ričiui, su kuriuo susipažino studijuodamas Italijoje. Būtent jis surado prakartėlių meistrą ir rūpinosi, kad kūrinyis laiku pasiektų Panevėžį.

Jaunius POCIUS

Buvau labai nustebinta, kai svečiuojantis Kalifornijoje pas Lietuvą Baškauskaitę, nepriklausomos televizijos įkūrėja, susirinko tarp-tautinė publika švęsti Kūčių. Jaunimas manęs labai prašė, kad parodyčiau tuos burtus, kaip Lietuvoje buria. Visi įsitraukė ir būrė. Man atrodo, kad burtai yra nebrandžios asmenybės, nebrandžios tautos dalykas.

G.JAKAVONIS: Turime trumpiausią naktį, ilgiausią naktį (Kūčių), šventės yra ir lygiadieniai. Jas švenčia ir kitos tautos. Nustebau, kad kazachų nacionalinė šventė yra lygiadienis.

D.URBANAVIČIENĖ: Žmonės visą laiką tikėjo, kad tas ypatingas metas gamtoje, pvz., kai trumpiausia naktis, ilgiausia diena ar lygiadieniai, yra virsmo metas. Tai būdinga ne tik mums. Apskritai yra kosmologinis supratimas, kad žmogus yra viso pasaulio, viso kosmoso dalis. Ir jis tame veiksme dalyvauja. Tada tarsi atsiveria visi kiti pasauliai. Suartėja, tarkime, protėvių pasaulis ir gyvųjų pasaulis. Mums būdingas toks ryškus tikėjimas per Kūčias. Tie šiaudai iš tikrųjų juv buvo dedami tam, kad vėlės ateitų ir joms būtų šilta. Ir langai atveriami.

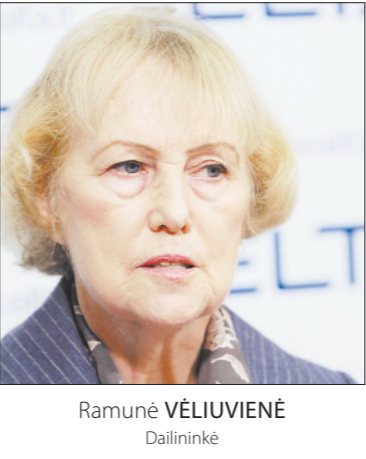
G.JAKAVONIS: Ir lėkštutė ant stalo.

D.URBANAVIČIENĖ: Ir lėkštutė, jeigu kas nors ne taip seniai mirė. Man vienas gražiausių tokių papročių per Kūčias, daugiausia Aukštaitijoje, bet ir kituose regionuose, yra, kai tėvas, pats vyriausias asmuo šeimoje, su kraitle pagindinių apeiginių Kūčių patiekalų eidavo aplink namą ir kiekvieną kartą apėjęs ratu belsdavo į duris, iš vidaus klausdavo, kas čina. Jis atsakydavo „tėvas“. Antrą kartą, paskui trečią, galų gale jį leidžia. Kaip pasakose - kažkas prarėjo saulę, gali ateiti pasaulio pabaiga ir ji vėl sugrįžta. Vėl viskas iš pradžių, visas tas ratas įsisuka iš naujo. Tai stebuklingas metas. Ir tikėjimas, kad vanduo virsta vynu, kad gyvuliai naktį prakalbsta ir galima juos išgirsti.

G.JAKAVONIS: Ir lėkštutė ant stalo.

D.URBANAVIČIENĖ: Ir lėkštutė, jeigu kas nors ne taip seniai mirė. Man vienas gražiausių tokių papročių per Kūčias, daugiausia Aukštaitijoje, bet ir kituose regionuose, yra, kai tėvas, pats vyriausias asmuo šeimoje, su kraitle pagindinių apeiginių Kūčių patiekalų eidavo aplink namą ir kiekvieną kartą apėjęs ratu belsdavo į duris, iš vidaus klausdavo, kas čina. Jis atsakydavo „tėvas“. Antrą kartą, paskui trečią, galų gale jį leidžia. Kaip pasakose - kažkas prarėjo saulę, gali ateiti pasaulio pabaiga ir ji vėl sugrįžta. Vėl viskas iš pradžių, visas tas ratas įsisuka iš naujo. Tai stebuklingas metas. Ir tikėjimas, kad vanduo virsta vynu, kad gyvuliai naktį prakalbsta ir galima juos išgirsti.

Labai įdomus mūsų kaimynų baltarusių ritualas: prasidėdavo vidurnaktį, jaunimas tikėdavo, kai juos suporuodavo. Nesakyčiau, kad tai žaidimas, tai ištisas ritualas, jie

Ramunė VĖLIUVIENĖ
Dailininkė

tikrai pataikydavo ir gaudavo likimo skirtą partnerį. Žmogus kasdienybėje neturi tiek daug intuicijos, tiek daug tų pojūčių, kiek tais virsmo momentais. Tada ateina Senis Kalėda su savo oracijomis. Ateina iš ano krašto, kur viskas labai gerai, kur teka pienu opės. Tarp kitko, tai labai priimana anapusinio pasaulio įvaizdį, kas žmogaus laukia po mirties. Sie-lia suvokiama kaip nemari, kad iš tikrųjų nėra pabaigos. Suvokiama, kad viskas grįžta ratu ir kad žmo-gis yra šaknis. Visi tie šaknų viskas yra išaugę, visa tai, ką mes toliau nau-dojamė, buvo, yra ir bus. Tiek saulė, tiek medžiai, tiek žemė, tiek vanduo. Žodžiu, tai, kas nekinta. Tai būdinga visoms tautomis.

Senis Kalėda tarsi iš anapus ir ateina. Kur ir yra tas dvasinis tik-rasis pasaulis, sielų tikrieji namai, o čia, šioje žemėje, žmonės gyvena tarsi būtų fiziniai asmenys. Ir kai vyksta tas atsivėrimas, jie gauna tą žinią, įgyja daugiau galimybių su-žinoti apie ateitį. Dėl to atsiranda tarsi ryšys su protėviais.

R.VĖLIUVIENĖ: Trumpa replika apie astrologiją ir burtus ži-niasklaidoje. Tos astrologinės pranašystės yra nebrandžioms asme-nybėms.

R.GRIGAS: Pasaulio numatymą gali realizuoti ypatingos prigim-ties, ypatingą dovaną turintys žmo-nės iš milijono, iš milijardų. Yra dar kultūrinė tradicija. Mes dabar kal-bame būdingi apie ją. Gyvename to-kiame niūriame laikotarpyje, natū-ralu, kad prisimenamos tradicijos. Jos papuošia ir užpildo, praplečia žmogaus dvasinį pasaulį. Užpildo santykius dvasiniais elementais.

Norėjau papasakoti istoriją apie artimiausio būčiulio nutikimą. Jo stinūs buvo nužudytas. O jis savo žūties išvakarėse ištraukė trum-

piausią šiaudelį. Bet prieš tai mano būčiuilis matė jo rankas tarsi karste. Ir daugiau požymių rodė, kad jis savo sūnų pratas. Taip ir atsitiko. Niekada su kitais to nebuvo. Taigi mes čia susiduriame su labai sudė-tingu reiškiniu.

G.JAKAVONIS: Lietuviai gana lengvai priėmė krikščio-nybę. Atėjo kitas laikotarpis, kitos tradicijos. Bet burtai, šventės išliko. Kodėl žmogui reikia tų spėjimų, pranašysčių?

E.PLIOPLIENĖ: Pirmiausiai tai savęs pažinimo fenomenas. O keičiasi mūsų ideologiniai dalykai. Mes kartais manome, kad mūsų tikėjimas yra maistas. Iš tikrųjų mūsų tikėjimas yra šaukštas. O maistas yra visai kas kita.

Šiais laikais, kaip jūs žinote, žmonės labai mėgsta pasidomėti, kur viskas labai gerai, kur teka pienu opės. Tarp kitko, tai labai pri-mena anapusinio pasaulio įvaizdį, kas žmogaus laukia po mirties. Sie-lia suvokiama kaip nemari, kad iš tikrųjų nėra pabaigos. Suvokiama, kad viskas grįžta ratu ir kad žmo-gis yra šaknis. Visi tie šaknų viskas yra išaugę, visa tai, ką mes toliau nau-dojamė, buvo, yra ir bus. Tiek saulė, tiek medžiai, tiek žemė, tiek vanduo. Žodžiu, tai, kas nekinta. Tai būdinga visoms tautomis.

Turėdami ypač gilias tą tradici-jų šaknis, esame iš tiesų labai ver-tingi. Kodėl? Paprasčiausiai tai yra tikras, gyvas kūnas. O tie vėliau atnešti tikėjimai, tradicijos daugiau yra drabužiai. O kitą kartą galbūt ir puošmena ant to drabužio. Atsekti tą tikrumą yra kur kas sudėtingiau, nei žvelgiant per tą giliają senąją mūsų šakninę tradiciją. Kodėl da-ribar tie burtai, būrimai reikalingi? Netgi tie paprasti būrimai, tokie kaip, sakykime, lyginis ar nelyginis kūčiukų ar žirnių, glėbelio malkų skaičius, šių laikų žmogui nereič-ties, ypatingą dovaną turintys žmo-nės iš milijono, iš milijardų. Yra dar kultūrinė tradicija. Mes dabar kal-bame būdingi apie ją. Gyvename to-kiame niūriame laikotarpyje, natū-ralu, kad prisimenamos tradicijos. Jos papuošia ir užpildo, praplečia žmogaus dvasinį pasaulį. Užpildo santykius dvasiniais elementais.

R.VĖLIUVIENĖ: Trumpa replika apie astrologiją ir burtus ži-niasklaidoje. Tos astrologinės pranašystės yra nebrandžioms asme-nybėms.

R.GRIGAS: Pasaulio numatymą gali realizuoti ypatingos prigim-ties, ypatingą dovaną turintys žmo-nės iš milijono, iš milijardų. Yra dar kultūrinė tradicija. Mes dabar kal-bame būdingi apie ją. Gyvename to-kiame niūriame laikotarpyje, natū-ralu, kad prisimenamos tradicijos. Jos papuošia ir užpildo, praplečia žmogaus dvasinį pasaulį. Užpildo santykius dvasiniais elementais.

Norėjau papasakoti istoriją apie artimiausio būčiulio nutikimą. Jo stinūs buvo nužudytas. O jis savo žūties išvakarėse ištraukė trum-

Jaunius POCIUS

G.JAKAVONIS: Kodėl yra astrologijos poreikis? Perka žmonės žurnalus, laikraščius.

R.VĖLIUVIENĖ: Atsimenu vieną draugę, kuri laikraštį, jei jam apie jos ženklą parašyta gerai, pasideda, o jei blogai - išmeta.

Esu prieš būrimą kortomis ir t.t. Ypač prieš komercinę astrolo-giją. Bet iš esmės kiekvienam rūpi dvasinė gyvenimo pusė. Ir kiekvie-nas turi intuciją.

Aš ypač sureikšminčiau sap-nus. Sapnuose atsispindi tarsi pa-ralelinė patirtis, tu iš sapno gauni informaciją ne tik apie tai, kas bus, bet ir apie paralelinį tavo dvasios gyvenimą.

Man patinka toks senoviškas pasakymas, kad tas, kas neišsiaiš-ka savo sapnų, kaip ir neatplėšia gaunamų laiškų. Ir neskaito jų. Pa-ti sapnavau labai daug pranašiš-kų sapnų lemiamais gyvenimo mo-mentais.

Ar nėra prieštaravimo tarp įsi-galėjusios krikščonybės ir mūsų senosios religijos? Manychiau, kad

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

Tai yra tokie paprastučiai „lygu nelygu“. Kaip žinote, mirusiajam nešamas lyginis gėlių skaičius, o eidami į gimtadienį dovanojame būtinai nelyginį gėlių skaičių - vie-ną, tris, penkis, septynis žiedus. Manau, viskas susieta ne tik su pragmatiniu, bet ir su mitologiniu mūsų būviu, nuo kurio mes niekur negalime pabėgti. Neseniai D.Ra-zauskas kalbėjo, ar ta širdis, kuri skauda, yra sudaužyta, kai mane mylimasis paliko. Ji ta pati, kuri plaka mano krūtineje ir kuri galbūt šiek tiek tankiau plaka, bet nieko daugiau jai neatsitiko. Jeigu man mintis šauna į galvą, tai nereiškia, kad mano galva yra natūraliai per-šauta.

G.JAKAVONIS: Kodėl yra astrologijos poreikis? Perka žmonės žurnalus, laikraščius.

R.VĖLIUVIENĖ: Atsimenu vieną draugę, kuri laikraštį, jei jam apie jos ženklą parašyta gerai, pasideda, o jei blogai - išmeta.

Esu prieš būrimą kortomis ir t.t. Ypač prieš komercinę astrolo-giją. Bet iš esmės kiekvienam rūpi dvasinė gyvenimo pusė. Ir kiekvie-nas turi intuciją.

Aš ypač sureikšminčiau sap-nus. Sapnuose atsispindi tarsi pa-ralelinė patirtis, tu iš sapno gauni informaciją ne tik apie tai, kas bus, bet ir apie paralelinį tavo dvasios gyvenimą.

Man patinka toks senoviškas pasakymas, kad tas, kas neišsiaiš-ka savo sapnų, kaip ir neatplėšia gaunamų laiškų. Ir neskaito jų. Pa-ti sapnavau labai daug pranašiš-kų sapnų lemiamais gyvenimo mo-mentais.

Ar nėra prieštaravimo tarp įsi-galėjusios krikščonybės ir mūsų senosios religijos? Manychiau, kad

ne. Nes pagrindinė tiesa, kad žmo-gaus siela yra nemirtinga, yra vie-nijanti. Krikščionybėje tai, kad gy-venimas žmogui duotas tam, kad gyvendamas sielą tobulintum, man labai priimtina. Krikščionybės ka-lendorinės šventės, ritualai net lai-ko prasme susisluoksniavę su senaisiais papročiais. Pvz., senovės graikų dievo Dionizo gimimas yra maždaug tuo pačiu metu, apie Ka-lėdas, paskui romėnų žemdirbystės ir derliaus dievo Jano, vėliau - Mi-tros iš iranėnų. Kai miršta gamta, miršta pasaulis, miršta tvarka, kaž-kas turi gimti. Ir gimsta Kristus per Kalėdas. Tai yra kaip ir atitik-muo.

Krikščioniškosios tiesos priim-tinos dėl to, kad dėmesys sutelkia-mas į žmogų, ypač vargantį. Kaip sakoma, tėviškės dūmas šviesenos ir už svetimą ugnį. Galbūt tie se-neieji baltų tikėjimai mums priimti-ni dėl to ypatingo organiško ryšio su gamta, su kosmosu. Bet aš ne-matau didelio dvasinio prieštaravi-mo su krikščionybe.

D.URBANAVIČIENĖ: Iš ti-krųjų 10 Dievo įsakymų mes ran-dame savo patarėlę - nedaryk niek daugiau jai neatsitiko. Jeigu man mintis šauna į galvą, tai nereiškia, kad mano galva yra natūraliai per-šauta.

G.JAKAVONIS: Kodėl yra astrologijos poreikis? Perka žmonės žurnalus, laikraščius.

R.VĖLIUVIENĖ: Atsimenu vieną draugę, kuri laikraštį, jei jam apie jos ženklą parašyta gerai, pasideda, o jei blogai - išmeta.

Esu prieš būrimą kortomis ir t.t. Ypač prieš komercinę astrolo-giją. Bet iš esmės kiekvienam rūpi dvasinė gyvenimo pusė. Ir kiekvie-nas turi intuciją.

Aš ypač sureikšminčiau sap-nus. Sapnuose atsispindi tarsi pa-ralelinė patirtis, tu iš sapno gauni informaciją ne tik apie tai, kas bus, bet ir apie paralelinį tavo dvasios gyvenimą.

Man patinka toks senoviškas pasakymas, kad tas, kas neišsiaiš-ka savo sapnų, kaip ir neatplėšia gaunamų laiškų. Ir neskaito jų. Pa-ti sapnavau labai daug pranašiš-kų sapnų lemiamais gyvenimo mo-mentais.

Ar nėra prieštaravimo tarp įsi-galėjusios krikščonybės ir mūsų senosios religijos? Manychiau, kad

Dalia URBANAVIČIENĖ
Lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkė, šių metų Jono Basanavičiaus premijos laureatė

kas sudėtingesnis ir įvairesnis pa-saulio suvokimas, negu atnešė krikščionybė, kuri sukonkretino Dievo apsirėiškimą, sukonkretino Marijos kultą, sukonkretino kad ir pasaulio pabaigą, kad štai visi atsi-ir už svetimą ugnį. Galbūt tie se-neieji baltų tikėjimai mums priimti-ni dėl to ypatingo organiško ryšio su gamta, su kosmosu. Bet aš ne-matau didelio dvasinio prieštaravi-mo su krikščionybe.

D.URBANAVIČIENĖ: Iš ti-krųjų 10 Dievo įsakymų mes ran-dame savo patarėlę - nedaryk niek daugiau jai neatsitiko. Jeigu man mintis šauna į galvą, tai nereiškia, kad mano galva yra natūraliai per-šauta.

G.JAKAVONIS: Kodėl yra astrologijos poreikis? Perka žmonės žurnalus, laikraščius.

R.VĖLIUVIENĖ: Atsimenu vieną draugę, kuri laikraštį, jei jam apie jos ženklą parašyta gerai, pasideda, o jei blogai - išmeta.

Esu prieš būrimą kortomis ir t.t. Ypač prieš komercinę astrolo-giją. Bet iš esmės kiekvienam rūpi dvasinė gyvenimo pusė. Ir kiekvie-nas turi intuciją.

Aš ypač sureikšminčiau sap-nus. Sapnuose atsispindi tarsi pa-ralelinė patirtis, tu iš sapno gauni informaciją ne tik apie tai, kas bus, bet ir apie paralelinį tavo dvasios gyvenimą.

Man patinka toks senoviškas pasakymas, kad tas, kas neišsiaiš-ka savo sapnų, kaip ir neatplėšia gaunamų laiškų. Ir neskaito jų. Pa-ti sapnavau labai daug pranašiš-kų sapnų lemiamais gyvenimo mo-mentais.

Ar nėra prieštaravimo tarp įsi-galėjusios krikščonybės ir mūsų senosios religijos? Manychiau, kad

daugeliui patraukli, kuri būtų pa-triotiška, bendruomeniška.

Tai, kad mūsų kalba ir mūsų ti-kėjimas yra pagrindiniai dalykai, ku-riuos reikėtų išsaugoti kaip pagrind-inį identitetą gyvenant tokioje ne-palankioje vietoje: tarp Rytų ir Va-karų. Mes esame ant didelio kelio ir mažai valstybei, kad klestėtų ir stiprėtų, reikia tikrai charizmatiškų asmenybių ir valstybės idėjos. Ir ta valstybės idėja turėtų būti identite-to išsaugojimas, kalbos išsaugoji-mas ir bendruomenės, patriotinės bendruomenės, sukūrimas.

G.JAKAVONIS: Išvertus į politikų kalbą, turėtų būti ilgalaikė valstybės strategija.

R.VĖLIUVIENĖ: Linkiu lai-mės visai mūsų šaliai, visai Tautai, ne tik asmeniškai kažkam.

D.URBANAVIČIENĖ: Kal-bant apie tuos aukojimus kartais iš tikrųjų daug kas iškreipiama. Pa-gonys įvardijami kaip kažkokie kraugeriai, aukojantys, pjaunantys, nors dabar abejojama net ir kai ku-riais šaltiniais, o tai, kas vyksta da-bar, yra simbolių naudojimas, tai vanduo ir druska, daugiau pasire-miant tuo, kas žinoma iš senųjų papročių ir sudedant savo dvasi-nius pamąstymus, palinkėjimus. Aš sakyčiau, kad dabar mūsų bendri-jos gėlmėse arba įščiose veršis nauja gyvybė, išsisklis nauja civi-lizacija. Atgimimas. Istorija rodo, kad daugybė civilizacijų žlugo to-dėl, kad eidavo ne tuo keliu, neži-nia kur, siekdavo nežinia ko ir su-pūdavo iš vidaus. Užtekdavo kokio nors barbaro stumtelėjimo, kad ta civilizacija, ta kultūra subyrėtų. Ži-noma, šie laikai yra kur kas sudė-tingesni.

Viskas atsikartoja. Pavyzdžiui, socialiniame pasaulyje, jeigu vyksta kokie nors poslinkiai, labai ne-susiu, apeidavo avilius, biteles pa-kalbindavo. Vykdavo bendravimas su visomis būtybėmis gamtoje kaip su lygiais, kaip su žmonėmis, tu-rinčiais sielą, pajautimą. Buvo su-vokimas, kad mes turime įsiterpti į tą visą darną, jai padėdami išlikti ir atsikurti. Tarp kitko, vestuves švęsdamo kaip tik nuo Kalėdų iki Užgavėnių, ir tie burtai, vedybiniai burtai, išlikę iš tų senų laikų. Net-gi yra tokių duomenų, kad tai buvo pagrindinis vestuvių metas.

Kartais svarstau, ar tik ne dėl to, kad žmonės buvo laisvesni nuo darbų, bet galbūt jie galvojo, kad savo vaisingumo galiomis gali pa-dėti gamtai likti vaisingai. Ir kitas dalykas, kad senajai pasaulėžiūrai būdinga didžiulė pagarba gyvybei ir amžinam augimui. Ratas turi ne-sustoti, jis visą laiką turi judėti pir-myn. Keisčiausia, kad gilią žemią turėtų valstybės idėja, kuri būtų

G.JAKAVONIS: Ko žmo-nėms palinkėtumėte? Kad prie Kūčių stalo visi iš po staltiesės tik ilgus šiaudus ištrauktų?

R.VĖLIUVIENĖ: Aišku, prieš Naujuosius metus galima pa-linkėti, kad mūsų valstybės vyrai turėtų valstybės idėją, kuri būtų

Romualdas GRIGAS
Sociologas, publicistas, prozininkas, habilituotas socialinių mokslų daktaras, akademikas emeritas

kaip viskas klestės, kad ką dabar padarai, tokį ir derlių turėsi, ir pa-našiai.

R.GRIGAS: Kai aš aplankau sa-vo sūnauš kapą, sukalbu „Tėve mū-šų“. Persižegnoju, nors esu lyg ir ateistinių pažiūrų. Bet aš suvokiu, kad yra ta dieviškoji substancija ir kad mano malda, mano persižegno-jimas, nors dabar abejojama net ir kai kuriais šaltiniais, o tai, kas vyksta da-bar, yra simbolių naudojimas, tai vanduo ir druska, daugiau pasire-miant tuo, kas žinoma iš senųjų papročių ir sudedant savo dvasi-nius pamąstymus, palinkėjimus. Aš sakyčiau, kad dabar mūsų bendri-jos pagrindas yra mūsų pasaulėžiū-ros darna. Darnos siekis. Tai be-galo siejiasi su šituo kalėdiniu lai-kotarpiu.

Mes, kaip ir mūsų protėviai, ti-kime, kad per šitą virsmą atkuria-ma darna ir žmogus prie to prisi-deda savo mintimis, savo elgesiu, socialiniame pasaulyje, jeigu vyksta kokie nors poslinkiai, labai ne-susiu, apeidavo avilius, biteles pa-kalbindavo. Vykdavo bendravimas su visomis būtybėmis gamtoje kaip su lygiais, kaip su žmonėmis, tu-rinčiais sielą, pajautimą. Buvo su-vokimas, kad mes turime įsiterpti į tą visą darną, jai padėdami išlikti ir atsikurti. Tarp kitko, vestuves švęsdamo kaip tik nuo Kalėdų iki Užgavėnių, ir tie burtai, vedybiniai burtai, išlikę iš tų senų laikų. Net-gi yra tokių duomenų, kad tai buvo pagrindinis vestuvių metas.

Kartais svarstau, ar tik ne dėl to, kad žmonės buvo laisvesni nuo darbų, bet galbūt jie galvojo, kad savo vaisingumo galiomis gali pa-dėti gamtai likti vaisingai. Ir kitas dalykas, kad senajai pasaulėžiūrai būdinga didžiulė pagarba gyvybei ir amžinam augimui. Ratas turi ne-sustoti, jis visą laiką turi judėti pir-myn. Keisčiausia, kad gilią žemią turėtų valstybės idėja, kuri būtų

Parenė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.w.suzalgiuru.lt

Žmonės tradiciškai įpratę matyti edžiose gulintį kūdikėlį Jėzų, aplink karvytes, avytes, o aukštaičių prakartėlė yra visiškai kitokia

Prieš pat šv. Kalėdas Panevėžio šv. Petro ir Povilo bažnyčioje suspindo neįprasta prakartėlė. Vienoje bažnyčios nišų sumontuota Neapolio miniatiūra, italų prakartėlių meistro Kamino Napos specialiai surkurta Panevėžiu.

Tos dienos, kai ji bus baigta, ne-kantriai laukė bažnyčios klebonas Romualdas Zdanys. „Mūsų žmonės tradiciškai įpratę matyti edžiose gulintį kūdikėlį Jėzų, aplink karvytes, avytes, o ši prakartėlė yra visiškai kitokia“, - dvasininkui įdo-mu, kaip naujovę įvertins tikintie-ji, išvydę ją prieš pat Kūčias.

Italų dovanotoji prakartėlė vaiz-duoja Neapolio gyvenimą prieš du šimtus metų. Ant dviejų kvadrati-nių metrų uolėto reljefo įkurdinto senojo miesto fragmentai atrodo lyg tikri. Iš kamštinės medžiagos

► Klebonas Romualdas Zdanys tikisi, kad italų dovana parapijiečiams patiks

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015

2015 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

RĖMĖJAI:

LIETUVOS POLICIJA

DRAUGAI:

Panevėžio miesto savivaldybė

Plungės miesto savivaldybė

Istorikas, kunigas Jonas Totoraitis

Iškili Sūduvos asmenybė, kunigas, istorijos mokslų daktaras, profesorius, Marijonų vienuolijos provincijolas Jonas Totoraitis gimė Bliuviškių kaime, Griškabūdžio parapijoje, tuometinėje Vladislavovo (Naujamiesčio) apskrityje 1872 metų gruodžio 24 dieną. Tėvai Jonas Totoraitis (1847-1943) ir Ona Totoraitienė-Sadauzkaitė (1850-1925) valdė 60 margų ūkį, pasisodino didžiulį sodą. Šeimoje užaugo 5 vaikai - trys sūnūs ir dvi dukterys.

Pradinę mokyklą J.Totoraitis baigė Griškabūdyje. Tada joje buvo mokoma tik rusų kalba. Ją baigęs įstojo į antrąją Marijampolės gimnazijos klasę. Šioje mokykloje buvo juntama lenkiška įtaka, bet jis šiai įtakai nepasidavė. Marijampolėje baigė penkias gimnazijos klases. Dėl jauno amžiaus vienus metus teko pabūti pas tėvus, o 1890-aisiais išlaikė egzaminus į Seinų kunigų seminariją.

Joje vyravo lietuviškos nuotikos, nes visi seminarijos dėstytojai, išskyrus vieną, buvo lietuviai dvasininkai. Jis čia pradėjo domėtis Lietuvos praeitimi ir tapo susipratusių lietuviu, tikru patriotu.

Baigus mokslus jam dėl jauno amžiaus vėl teko pusę metų laukti šventimų. Vėl gyveno pas tėvus Bliuviškiuose. Šventimus į kunigus J.Totoraitis gavo 1895 m. gruodį Varšuvoje iš vyskupo Kazimiero Ruškio-Ruševičiaus.

Pirmąsias šv. Mišias - Primicias aukojo Griškabūdžio bažnyčioje. Iš pradžių buvo paskirtas į Daukšių parapiją eiti Kalvarijos dekanato vikaro pareigas. Ten gyvenant jam rūpėjo nušviesti garbingą Lietuvos istoriją, tyrinėjo to krašto piliakalnius. Ten kunigaudamas gerai išmoko prancūzų bei vokiečių kalbas. Po ketverių metų, 1899-aisiais, parašė Seinų vyskupo Antano Barausko leidimo išvykti į Šveicarijos Fribūro universitetą studijuoti istorijos. Oficialiai carinė valdžia studijuoti neišleisdavo. Jis sugalvojo pretekstą, kad išvažiuoja gydytis. Todėl ten jam teko pasikeisti pavardę ir vadintis Jonu Noru. Universitete klausė prancūzų ir klasikinių kalbų paskaitų ir kitų dalykų.

Pas prof. Šnuererį (Schnuerer) parašė disertaciją vokiečių kalba „Lietuviai karaliaus Mindaugo laikais iki 1263 metų“, kurią apsigynė 1904 metais. Po metų ši disertacija buvo išspausdinta atskiru leidiniu. „Vilniaus žiniose“ 1905 m. paskelbė straipsnį „Rūpinkitės Lietuvos istorija“.

Gyvendamas Šveicarijoje kunigas J.Totoraitis ne tik studijavo, bet ir veikė ten buvusioje Lietuvių studentų sąjungoje „Rūta“. Be to, mokė lietuvių kalbos gramatikos ir istorijos būsimas vienuoles kazimierietes.

Grįžęs į Lietuvą jau būdamas filosofijos mokslų daktaras buvo pakviestas vėl į Daukšių parapiją, o iš

ten perkeltas į Šunskus. Ten apie to krašto piliakalnius parašė straipsnį į Vilniuje leistą Lietuvių mokslo draugijos žurnalą „Lietuvių tauta“. Surinko apie 150 lietuviškų pasakų ir jas išsiuntė Jonui Basanavičiui. Beje, kunigas ilgai susirašinėjo su tautos patriarchu. Iš kunigo J.Totoraičio gautas pasakas jis panaudojo darbe „Levas lietuvių pasakose“.

Kunigas J.Totoraitis aktyviai dalyvavo J.Basanavičiaus ir Jono Kriaučiūno sukviestame Didžiajame Vilniaus seime. Istorikas padėjo įsteigti Seinuose leistą savaitraštį „Šaltinis“, kurį 1906 m. keletą mėnesių pats ir redagavo. Tuo metu J.Totoraitis aktyviai bendradarbiavo lietuviškoje periodinėje spaudoje. Jis suredagavo „Žiburio“ draugijos leistus kalendorius.

Žurnale „Vadovas“ paskelbė didelį straipsnį apie jaunimo susivienijimus ir globą. Tas jo darbas 1911 m. buvo išleistas atskiru leidiniu. Pasinaudojus jo mintimis buvo įsteigta „Pavasarininkų sąjunga“. Kiek anksčiau, 1907-aisiais, jis sutelkė jaunuosius kunigus į slaptą draugiją tikibiniam ir tautiniam susipratimui skleisti per katalikišką spaudą ir paskaitas.

Jauną kunigą J.Totoraitį du jo bičiuliai, vėliau tapę vyskupais, Jurgis Matulaitis ir Pranciškus Būcys 1910 m. prikalbino stoti į Marijonų vienuoliją. Jis buvo trečiasis vienuolis, įstojęs į atkurtąją organizaciją. Po to išvyko į Peterburgą ir įstojo į Marijonų naujokynas. Iš ten skelbė savo straipsnius Seinuose leistame mėnesiniame žurnale „Vadovas“ apie „Aušrą“ ir Lietuvos valstybės atkūrimą.

► Vienas reikšmingiausių jo darbų yra 1938 m. išleista 700 puslapių „Sūduvos Suvalkijos istorija“

Grįžęs į Lietuvą 1911 m. kunigas vienuolis J.Totoraitis trumpam buvo paskirtas į Sintautus, o iš ten pakviestas į Seinus, kur jam buvo paskirtos seminarijos dvasios vado pareigos.

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui kartu su Seinų kunigų seminarija pasitraukė į Mogiliovą, o iš ten į Peterburgą. Jo rūpesčiu buvo įsteigtas katalikiškos orientacijos savaitraštis „Vadas“, leistas Rusijoje. Jame nemažai publikacijų, parašytų ir J.Totoraičio.

Iš Peterburgo 1917 m. kartu su vyskupu Antanu Karosu per Suomiją ir Švediją grįžo į Lietuvą. Vilkaiviškyje jis buvo paskirtas vyskupo sekretoriumi. Tų pačių metų rudenį apsigyveno Seinuose. Dalyvavo

► Jonas Totoraitis pirmasis iš mūsų istorikų tautos ir valstybės praeitį tyrinėjo moksliniu metodu

1917-ųjų Lietuvių konferencijoje Vilniuje. Tais metais istorikas pasirūpino įsteigti „Žiburio“ lietuvių gimnazijas Marijampolėje ir Seinuose. Iš pradžių buvo ir pastarosios mokyklos direktoriumi. „Lietuvos aide“ 1918 m. akcentavo reikalą Seinuose įsteigti lietuvišką kunigų seminariją. Jis taip pat siūlė įsteigti ir atskirąją Lietuvos bažnytinę provinciją, kuri nepriklausytų nei Varšuvai, nei Mogiliovui. Jo rūpesčiu Seinuose 1918 m. rugsėjį buvo atidaryta lietuviška kunigų seminarija.

Netrukus jis išvyko į Marijampolę Jurgio Matulaičio atkurtą Marijonų vienuolyną. Šiame mieste jis 1918-1923 m. buvo „Žiburio“ gimnazijos istorijos mokytoju. Trūkstant istorijos vadovėlių jis parašė Naujųjų amžių ir Vidurinių amžių istorijas, kurios Nepriklausomoje Lietuvoje plačiai buvo naudojamos. Marijampolėje 1921 m. įsteigė Marijonų gimnaziją ir joje iki 1937-ųjų dirbo direktoriumi bei istorijos mokytoju. Vėliau jis yra buvęs Marijonų kunigų seminarijos rektoriumi ir profesoriumi. Dėstė Naujųjų amžių Lietuvos istoriją, istorinę metodologiją ir paleografiją. Nuo 1930-ųjų trejetą metų buvo Lietuvos Marijonų provincijolu. Rūpinosi, kad būtų plečiami kultūriniai židiniai.

Prieš pat Antrąjį pasaulinį karą profesorius buvo išvykęs į Romą ir Vatikano archyvuose tyrinėjo Lietuvos praeities įvykius. Remdamasis surinkta medžiaga paskelbė keletą straipsnių ir parengė Lietuvos katalikų bažnyčios istoriją. Jis pirmasis iš mūsų istorikų tautos ir valstybės praeitį tyrinėjo moksliniu metodu. Yra bendradarbiavęs daugelyje lietuviškų laikraščių bei žurnalų: „Šaltinyje“, „Lietuvos aide“, „Žvaigždėje“, „Draugijoje“, „Vadove“, „Ateityje“, „Židinyje“ ir kt. Per visą savo gyvenimą yra parašęs 16 knygų. Jos išleistos nuo 1905 iki 1938 metų.

Pirmas jo darbas buvo išleistas 1905 m. apie karalių Mindaugą. Dar du leidiniai - „Sūduvos Suvalkijos istorijos“ II dalis ir „Lietuvos bažnyčios istorija“ - nebuvo išleisti. Vienas reikšmingiausių jo darbų yra 1938 m. išleista 700 puslapių „Sūduvos Suvalkijos istorija“.

Istorikas, kunigas, profesorius J.Totoraitis mirė savo tėviškėje 1941 m. birželio 21 d. Palaidotas Marijampolės Marijonų kapinėse.

Albinas VAIČIŪNAS

► Jonas Totoraitis (1872-1941 m.)

Nikolaj Gogol
Revizorius
Režisierius Rimas Tuminas

01.03 Vilniuje, Lietuvos nacionaliniame dramos teatre
01.13 Kaune, Girstučio kultūros centre

Teatro įkūrėjas ir meno vadovas Rimas Tuminas www.vmt.lt

Su „Laisvalaikio“ kortele 15% nuolaida 2 bilietams